

IDENTIFICAREA ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR ÎN SECTORUL AGROINDUSTRIAL: UNELE ASPECTE PRACTICE DE IMPLIMENTARE

Andrei TIMUȘ,

*Institutul Național de Cercetări Economice,
or. Chișinău, Republica Moldova
Doctorand, Cercetător științific,
andrei.timush@gmail.com*

Rezumat. *Obiectivul principal al guvernărilor este asigurarea siguranței alimentare a țării, inclusiv prin promovarea unor politici de aplicare pe larg a managementul riscurilor, care, de obicei, este identificată ca o abordare formală bazată pe știință. Dintr-o perspectivă globală, managementul riscului pentru siguranța alimentelor poate fi descris „ca procesul de ponderare a alternativelor de control de către guvern (și organisme internaționale de stabilire a standardelor), în consultare cu părțile interesate, luând în considerare informațiile științifice privind riscurile pentru consumatori, precum și alte informații relevante (de exemplu, economia, fezabilitatea tehnică, preferințele societății) și alegerea și punerea în aplicare a măsurilor de siguranță alimentară după caz”¹¹.*

În prezent, în statele membre ale UE, evaluarea riscurilor este introdusă treptat la nivel guvernamental ca o practică sistematică. În cazul producătorilor și altor operatori din sectorul alimentar, doar marile întreprinderi alimentare au adoptat proceduri de evaluare a riscurilor. Managementul riscurilor în companiile mici și mijlocii ce operează cu produse alimentare se bazează pe implementarea Sistemelor de analiză a riscurilor și puncte critice de control (HACCP), care este de fapt obligatorie. Practicile de igienă din casele private sunt în afara controlului autorităților sanitare naționale; cu toate acestea, de exemplu, o opțiune de gestionare a riscurilor impusă de guvernele UE poate consta în dezvoltarea de programe educaționale care ar putea spori o atitudine pozitivă în rândul consumatorilor față de o preparare mai igienică a alimentelor.

Keywords: *managementul riscurilor, politicile economice, businessul agricol, riscuri agricole.*

JEL Clasification: *C40, D24, F42, F66, G32, H12, J2, K3, L1, M5, O13, O18, O52, Q1*

1. Identificarea riscurilor în agricultură și siguranța alimentelor

Chiar și la nivel internațional, agricultura a fost întotdeauna identificată ca o afacere riscantă datorită manipulării organismelor vii și expunerii sale la condițiile meteorologice și la alte fenomene naturale (cum ar fi agenții patogeni, bolile animalelor etc.).

Astfel, putem identifica cele cinci tipuri generale de risc în agricultură care influențează activitatea în acest domeniu:

1. **Riscurile de producție** provin din procesele de creștere naturală incerte de culturi și animale, cu surse tipice ale acestor riscuri legate de vremea și clima (temperatura și precipitațiile) și dăunătorii și boli. Sunt și alți factori care limitează randamentul sau reduc reducerea randamentului riscuri de producție precum metale grele excesive în soluri sau sol salinitate, precum și utilizarea tehnologiilor relativ sau chiar învechite.

2. **Riscurile de piață** se concentrează în mare măsură pe incertitudinea cu prețurile, costurile și accesul pe piață. Surse de volatilitate a prețurilor la mărfurile agricole includ șocurile meteorologice și efectele acestora asupra randamentelor, prețului energiei, iar accesul asimetric la informații sunt surse suplimentare a riscului de piață. Alte surse de risc de piață includ comerțul internațional, liberalizare și protecționism, deoarece pot crește sau reduce accesul pe piață pe mai multe scale spațiale. Luarea deciziilor fermierilor evoluează într-un context în care apar simultan riscuri multiple, cum ar fi variabilitatea vremii și creșterea prețurilor sau acces redus pe piață

---

¹¹ Food Agriculture Organization/World Health Organization [FAO/WHO], 2006b

3. **Riscurile instituționale** se referă la schimbări imprevizibile ale politicilor și reglementări instituționale care afectează agricultura. Guvernul, ori o altă instituție formală, poate crea riscuri prin schimbări imprevizibile în politici și reglementări, factori asupra cărora fermierii au un control limitat. Sursele de risc instituțional pot proveni și din alte instituții informale, precum schimbări imprevizibile în acțiunile informale a partenerilor comerciali, organizații rurale de producători sau schimbări în domeniul social prin implementarea unor norme care afectează sectorul agroindustrial în întregime.

4. **Riscurile de resurse umane** sunt specifice unei persoane și se referă la probleme cu sănătatea umană sau relații personale care afectează ferma sau gospodăriile țărănești sau entitățile din lanțul alimentar. Unele surse de risc personal includ leziuni provocate de utilaje agricole, moartea sau boala membrilor familiei din cauza bolilor, efectele negative asupra sănătății umane cauzate de utilizarea pesticidelor și bolile transmise între animale și animale, lipsa forței de muncă calificate în regiune din motivul migrației sau lipsei de motivare. Riscurile pentru sănătate reprezintă o sursă majoră de fluctuație și îngrijorare a veniturilor pentru fermieri. De asemenea, fermierii adesea se confruntă cu interconectarea riscurilor de resurse umane și instituționale; de exemplu, divorțul sau moartea unui soț poate duce la însușirea terenului sau animale, din cauza riscurilor instituționale create de legile obișnuite.

5. **Riscul financiar** se referă la riscurile asociate cu modul în care este ferma finanțată și este definit ca variabilitatea suplimentară a fermei de a opera cu fluxul de numerar operațional datorat obligațiilor financiare fixe legate de deservirea și utilizarea eficientă a creditului. Unele surse de risc financiar includ modificări ale ratelor dobânzii sau disponibilitatea creditului sau modificările condițiilor de creditare, precum și în unele cazuri, accesul limitat la resurse financiare.

În contextul celor menționate, managementul riscurilor agricole devine tot mai relevant decât oricând, pentru toate companiile agroindustriale.

2. Procesul de elaborare a unei stăretegii în gestionarea riscurilor în agricultură.

Managementul riscurilor în bussunesul agroindustrial, care urmează a fi implementat de către o companie agroindustrială, cuprinde toate măsurile care ajută la identificarea și gestionarea riscurilor care pun în pericol o fermă sau o firmă. Scopul acestuia principal este identificarea, cuantificarea, gestionarea și controlul surselor potențiale de pierderi. Acest lucru contribuie la existența și succesul continuu al unei ferme sau firme și urmează să includăurmătoarele patru etape principale:

1. **Identificarea riscului:** Ce riscuri sunt relevante pentru o anumită fermă? Crescătorii de animale, de exemplu, se confruntă cu riscuri diferite față de fermele arabile, producătorii de grâu riscuri diferite față de producătorii de sfeclă de zahăr și fermele convenționale cu riscuri diferite față de fermele ecologice.

2. **Evaluarea riscurilor:** Câtă atenție merită riscurile identificate în primul pas? Două criterii de evaluare sunt relevante din punctul de vedere al gestionării riscurilor:

(a) Rata incidentelor: Care este probabilitatea ca un risc specific să apară? În unele cazuri, sunt disponibile informații care fac posibilă cuantificarea ratelor de risc ale incidentelor; acest lucru este adevărat, de exemplu, în cazul riscurilor meteorologice, pentru care există înregistrări pe termen mai lung. În alte cazuri, fermierii trebuie să dezvolte evaluări subiective ale ratelor incidentelor, luând în considerare, de exemplu, experiențele anterioare cu apariția acestor riscuri.

(b) Pierderi potențiale: Care va fi pierderea financiară dacă apare un risc, cum ar fi o boală a animalelor sau o furtună de grindină?

3. **Managementul riscurilor:** după identificarea și evaluarea riscurilor relevante, fermierii trebuie să decidă cum să facă față acestor riscuri. În general, fermierii au patru opțiuni pentru gestionarea unui risc:

(a) Evitarea riscului, de exemplu, dacă un risc poate avea consecințe catastrofale. Fermele de cai, de exemplu, renunță adesea la afacerea riscantă de reproducere și se concentrează pe activități mai proiectabile de îmbarcare pe cai (Näther și Theuvsen 2012);

(b) transferul riscurilor către terți, cum ar fi companiile de asigurări sau investitorii financiari pe piețele futures;

(c) reducerea riscului prin mijloace precum încheierea de contracte pe termen mai lung sau diversificarea activităților agricole; și

(d) acceptarea riscului, o strategie utilizată în principal în cazul în care ratele incidentelor și potențialele de pierdere sunt scăzute.

4. **Controlul riscurilor** include proiectarea internă a procesului de gestionare a riscurilor (responsabilități, termene limită etc.); furnizarea regulată a factorilor de decizie cu informații relevante despre subiecte precum riscuri noi sau modificarea ratelor de incidente și a potențialului de pierdere; și controlul critic al eficacității strategiei de gestionare a riscurilor aplicate, adică a potențialului său de a reduce riscurile la un nivel acceptabil. Dacă apare orice necesitate pentru o revizuire critică a strategiei de gestionare a riscurilor unei ferme, întregul proces de gestionare a riscurilor trebuie reluat.

3. Concluzii

1. Implimentarea Managementul riscurilor în agricultură a devenit extrem de relevantă datorită creșterii riscurilor (de exemplu, volatilitatea prețurilor de intrare și ieșire agricole, schimbărilor climatice, migrația forței de muncă etc), capacității limitate și adesea în scădere a suportului fermierilor în managementul riscurilor.

2. Un proces sistematic de gestionare a riscurilor ar trebui implementat și efectuat în mod regulat în fermele orientate spre viitor.

3. Fermierii ar trebui să implimenteze și să controleze în mod critic starea de dezvoltare a managementului riscurilor lor.

4. Pentru a diminua riscurile în agricultură este necesar de a fi implimentate strategiile concrete de micșorare a fiecărui risc identificat de către entitatea economică, bazându-se pe experiența internațională și recomandările emise de către autoritățile publice locale și organizațiile de profil legate de specificul zonei climaterice.

Referințe bibliografice

1. FAO IFAD IOM WFP. 2018. The Linkages between Migration, Agriculture, Food Security and Rural Development. Rome. (<http://www.fao.org/3/CA0922EN/CA0922EN.pdf>). Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IG;
2. Metodologia de evaluare a riscurilor și de integrare a evaluărilor de risc sectoriale. Versiunea 2. <https://www.igsu.ro/Resources/COJ/ProgrameStrategii/652019124720%20PM.pdf>;
3. 2009 UNISDR Terminology on Risk Disaster Reduction
4. Carrasco, E.; Pérez-Rodríguez, F.; Valero, A.; García-Gimeno, R.M. & Zurera, G. (2010). Risk assessment and management of *Listeria monocytogenes* in ready-to-eat lettuce salads. *Comprehensive Reviews in Food Science and Food Safety*, Vol. 9, No. 5, (August 2010), pp. 498-512, ISSN 1541-4337;
5. A Method for Risk Analysis of Disasters and Emergencies in Switzerland(2013), Federal Office for Civil Protection;
6. McDaniels, Tim. Concepts and Analytical Tools for Risk Analysis and Management (2002). http://policyresearch.gc.ca/page.asp?pagenm=v5n3_art_11
7. A National Risk Assessment for Ireland (2012), Department of Defence –Office for Emergency Planning;
8. ISO 31010, Risk Management –Risk assessment techniques;
9. ISO/Guide 73:2009 -Risk management —Vocabulary;
10. Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management(2010), European Commission SEC(2010) 1626 final;
11. Working with scenarios, risk assessment and capabilities in the National Safety and Security Strategy of the Netherlands(2009), Working Group.